

Джек Лондон

Semper idem

Доктор Бигнел беше в изключително добро настроение.

Поради дребна случайност, незначително недоглеждане и нищо друго, човек, който можеше да се спаси, умря предишната вечер. Макар и да беше само моряк, един от безбройната сива тълпа, фелдшерът в болницата за спешни случаи беше като на тръни цялата сутрин. Притеснението му не се дължеше на това, че човекът беше умрял – той познаваше доктора твърде добре – бедата се криеше във факта, че операцията бе направена толкова точно. Една от най-трудните в хирургията, тя е била извършена колкото успешно, толкова изкусно и смело. След това всичко бе зависело от лечението, сестрите и фелдшера. А човекът беше умрял. Нищо особено, малко недоглеждане, и все пак достатъчно, за да си навлече професионалния гняв на доктор Викнел и да разстрои работата на персонала и сестрите за следващите двадесет и четири часа.

Но, както вече казахме, докторът беше в изключително добро настроение. Когато фелдшерът, разтреперан от страх, му съобщи за неочакваната кончина на моряка, от устните му не се отрони и звук за порицание; напротив, те бяха леко свити и от тях тихичко се лееха живи тактове от джазова мелодия, които се прекъснаха само от любезен въпрос за здравето на най-голямото дете на служителя. Фелдшерът, сметнал за невъзможно лекарят да е схванал същността на случилото се, повтори съобщението.

– Да, да – нетърпеливо каза доктор Викнел, – разбирам. Но какво става със Семпер Идем? Готов ли е за изписване?

– Да. Сега му помагат да се облече – отговори фелдшерът и доволен, че в пропитите с йод стени продължаваше да цари мир, се зае с обичайните си задължения.

Оздравяването на Семпер Идем беше това, което тъй пълно компенсираше за доктор Викнел загубата на моряка. Животът на хората не представляваше за него нищо неприятно,

—
Semper Idemq Semper Fidelis – Винаги същият, винаги верен (лат.)

но неизбежни епизоди в професията, обаче медицинските случаи, о, медицинските случаи бяха всичко! Хората, които го познаваха, бяха склонни да го обвиняват, че бил касапин, ала колегите му бяха единодушни в убеждението, че никога още пред операционната маса не се е изправял по-смел, и в същото време по-способен хирург. Той беше човек без въображение. Не го вълнуваха, а поради това и не търпеше никакви чувства. Беше акуратен, точен по природа, с научни похвати. Хората бяха за него само пионки, без индивидуалност или лична стойност.

Но като медицински случаи, те представляваха нещо друго. Колкото по-смачкан беше пациентът, колкото по-несигурно беше да остане жив, толкова по-голямо значение добиваше той в очите на доктор Викнел. Беше способен да изостави някой увенчан поет, пострадал при обикновена злополука, зарад безимен, смазан скитник, който презираше всички закони на живота, като отказваше да умре – да го изостави със същата готовност, с каквато някое дете би предпочело цирк пред уличен куклен театър.

Така бе станало и в случая със Семпер Идем. Докторът не се бе трогнал от тайната на този човек, нито от неговото мълчание и скритата романтика, с която дописниците на жълтата преса бяха така сензационно и безплодно спекулирали в различни неделни издания. Но гърлото на Семпер Идем е било прерязано. Това беше важното. Ето къде се беше съсредоточил интересът му. Прерязано от ухо до ухо и нито на един хирург сред хиляда и през ум нямаше да му мине, че за пациента съществува възможност да остане жив, ала благодарение на бързата градска служба за първа помощ и на доктор Викнел, той бе насила върнат в света, който се бе мъчил да напусне. Когато внесли пациента, сътрудниците на доктора поклатили глави. „Невъзможно“ – казали те. Гърлото, гръклянът, вратните вени бяха кажи-речи съвсем прерязани, а загубата на кръв бе страхотна. Понеже въпросът е бил така предрешен, доктор Викнел бе прибягнал до методи, от които помощниците му, въпреки професионалната си компетентност, изтръпнаха. И какво да видиш! Човекът се спасил.

И тъй, тази сутрин, когато Семпер Идем трябваше здрав и читав да напусне болницата, жизнерадостното настроение на доктор Викнел ни най-малко не се накърни от съобщението на фелдшера и той продължи весело да привежда в ред хаоса в тялото на едно дете, разпокъсано и изпочупено под трамвайни колела.

Както мнозина си спомнят, случаят на Семпер Идем беше събудил много голямо, непристойно и все пак напълно естествено любопитство. Той бил намерен в къща, с бедняшко жилище, с гърло прерязано, както го описахме по-горе, а кръвта му капела върху главите на живеещите в стаята под неговата и така нарушила веселието им. Очевидно беше извършил

това прав и с глава, наведена напред, за да може да гледа снимката, която, подпряна на свещник, стояла на масата. Именно тази поза беше дала на доктор Бигнел възможността да го спаси. Замахът на бръснача е бил толкова ужасен, че ако човек беше държал главата си отнетата

назад, с опънат врат и обтегнати стени на кръвоносните съдове, положително е щял горе-долу да се обезглави.

В болницата, през цялото време, докато бе изминал противния му път обратно към живота, от устните му не се беше отронила нито една дума. Нито пък копоите, изпратени от началника на полицията, можаха да научат нещо от него. Никой не го познаваше, нито го беше виждал или чувал преди. Той принадлежеше напълно и изключително на сегашното. Дрехите и, обстановката му бяха на най-долен работник, ръцете бяха ръце на човек от висшата класа, но не се намери нито една написана дума, нищо, с едно-единствено изключение, което би могло да загатне нещо за неговото минало или за положението му в обществото.

А това единствено изключение беше снимката. Ако тя изобщо приличаше на оригинала, жената, която отправяше открит поглед от залепения на картон портрет към гледания я, трябва да е била наистина изумително създание. Това бе любителска снимка, защото детективите за свое учудване не можаха да открият на нея нито подписа на някой професионален фотограф, нито фирма на някое студио. В ъгъла на картоната с фин женски почерк беше написано „Семпер идем, семпер фигбелис.“ И тя имаше точно такъв вид. Както мнозина си спомнят, това беше лице, което не можеше никога да се забрави. Добре изработени клишета със забележителна прилика бяха отпечатани във всичките големи вестници на времето, но тази стъпка не, постигна нищо друго, освен да събуди неудържимо всеобщо любопитство и да даде безкраен материал на хоноруваните репортери.

Поради липса на друго име, спасеният самоубиец стана известен на болничния персонал и на света като Семпер Идем. И Семпер Идем си остана. Отчаяни, репортерите, детективите и болничните сестри го оставиха на мира. Човек не можеше да го накара да промълви нито една дума, но припламващият съзнателен блясък в очите показваше, че ушите му чуват, а умът схваща всеки зададен въпрос.

Обаче тази романтична тайна не играеше никаква роля в интереса на доктор Бигнел, когато се забави в кабинета, за да се сбогува с пациента си. Той, лекарят, беше извършил чудо по отношение на този човек, беше направил нещо, за което всъщност нямаше прецедент в анализите на хирургията. За него нямаше никакво значение кой или какъв беше този човек, а и нямаше почти никаква вероятност да го види някога пак; но подобно на художник, който се любува на завършената си творба, той искаше да види за сетен път делото на своите ръце и ум.

Семпер Идем продължаваше да бъде ням. Докторът не можа да

изтръгне от него нито дума, пък и малко го беше грижа за това. Той внимателно преглеждаше гърлото на оздравяващия и бавно, с грижлива, почти милваща нежност на баща опипваше грозния белег. Гледката не беше особено приятна. Страшна черта опасваше гърлото – сякаш човекът току-що се беше измъкнал от въжето на палача, изчезваше под ушите от двете страни и създаваше впечатлението, че огненочервеният кръг се сключва, отзад на врата.

Потънал в упорито мълчание, Семпер Идем с вид на вързан лъв търпеше погледа на лекаря и проявяваше само желанието си да излезне от хорските очи.

– Е, няма да ви задържам – каза най-после доктор Бигнел, като сложи ръка на рамото на пациента и крадешком погледна още веднъж резултата от работата си. – Но нека ви дам един малък съвет. Когато се опитате пак да направите същото, ще си вдигнете брадичката нагоре, ей така. Не я притискайте надолу и не се колете като добиче. Похватно и експедитивно, разбирате ли? Похватно и експедитивно!

Очите на Семпер Идем бляснаха в знак на това, че е чул, и след миг вратата на болницата се затвори зад гърба ' му.

Беше тежък ден за доктор Викнел и времето беше доста напреднало подир обед, когато запали пура и се приготви да напусне масата, на която страдалците просто като че ли се молеха да бъдат сложени. Но последният, един старец вехтошар, събиращ парцали, със счупена лопатка, беше изнесен и първите благоуханни колелца дим бяха започнали да се вият около главата на лекаря, когато през отворения прозорец от улицата долетя тревожният сигнал на бързаща линейка, последван от неизбежното появяване на носилка със страшния й товар.

– Сложете я на масата – нареди докторът и се обърна за миг, за да остави някъде настрана пурата си. – Какво е?

– Самоубийство, прерязване на гърлото – обади се един от носачите. – На улица „Морган“. Мисля, че няма надежда, господин докторе. Той е почти издъхнал.

– Тъй ли? Е, все пак ще го погледна. – Викнел се наведе над човека в същия миг, когато живецът му трепна леко за последен път и застина.

– Семпер Идем! Пак е дошъл при нас! – възкликна фелдшерът.

– Да – отговори доктор Викнел, – и пак си е отишъл.

Не е объркал работата този път. Добре направено, честна дума, драги, добре направено! Изпълнил е моя съвет свършено точно. Тука няма нужда от мен. Занесете го в моргата.

Доктор Бигнел взе пак пурата и я запали отново.

– Това – каза той, като посмукваше пурата и гледаше фелдшера, – това изравни сметката ни заради онзи, когото ти загуби снощи. Сега сме квит.

КРАЙ

Jack London
Semper idem, 1899

Източник: <http://dubina.dir.bg>
Сканиране и обработка: Сергей Дубина, април 2003

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/2185>]